

Tarih: 25.08.2022

Sayı: 7743

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen **Tarım ve Orman Bakanı Vahit Kirişçi** tarafından yazılı olarak cevaplanmasını, Anayasa'nın 98. ve TBMM'nin İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri uyarınca arz ederim. 25/08/2022

Dr. Aylin CESUR
Isparta Milletvekili

Domates, dünyada üretim-tüketim miktarı, ticarete konu olan tarım ürünleri arasında ilk sırada olması, insanların beslenmesinde ve konserve, salça gibi çok sayıda ürünün yapımında kullanılması nedeniyle çok önemli bir tarım ürünüdür. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) verilerine göre Türkiye 181.879 hektarlık alanda, 7,26 kg/m² ortalama verim ve 13.204.010 ton üretimi ile dünyanın üçüncü en büyük domates üretici ülkesi olmuştur.

Isparta ili Deregümü Köyünde üreticiler yaklaşık 600-650 dekar alanda örtü altı domates üretimi yapmakta olup yıllık yaklaşık 10 bin ton domates üretimi beklenmektedir. Bölge halkının en önemli geçim kaynaklarından biri domates üretimidir. Her yıl Deregümü Domates ve Karanfil Festivali adı altında festival düzenlenmekle beraber yerli ve yabancı ziyaretçiler Deregümü Köyünü ziyaret etmektedir. Ülkemiz ve Isparta ekonomisine çok ciddi katkıda bulunan Deregümü domates üreticileri artan maliyetler karşısında sattıkları ürünlerden maliyetlerini dahi karşılayamamakta ve oldukça zor durumda kalmaktadır.

Deregümü Köyünde ortalama 1 milyon adet domates fidesi toprakla buluşmuş durumdadır. 2021 yılında 4 TL olan aşılı fide fiyatı, işbu soru önergesi tarihi itibari ile 8,80 TL'dir. Yine 2021 yılında 2,40 TL olan düz fide ise, bugün 4,90 TL'den domates üreticileri tarafından satın alınarak toprakla buluşturulmuştur. Deregümü domates üreticilerimizin 2021 yılında seracılık için kullandıkları suyun ton fiyatı 90 kuruş iken bugün 3,30 TL'dir. Arsası olmayan üreticilerimiz seracılık için tarla kiralamak isterse 2022 yılında 1000 m. tarlayı yıllık 150-200 Euro'ya kir alıyor, hazır sera kiralamak isterse yıllık 10.000-15.000 TL ödeme yapması gerekmektedir. Günlük yevmiye ücretleri 2021'de 70 TL iken 2022 yılı itibari ile %100 artışla 140 TL olmuştur. Domates fidesi fiyatları %100'ün üstünde, sulama fiyatları %300'ün üstünde, yevmiye fiyatları ise %100 oranında artmış iken domates üreticilerimizin ürünlerini zararına satmaya mecbur bırakılması kabul edilemez bir durumdur. İşbu soru önergesi tarihi olan 25.08.2022 tarihinde Deregümü Köyünde üreticilerin domatesi 4 TL'den, geriye dönük 10 günde ise 3,5 TL'den alıcı bulmuştur. Kg maliyeti geçtiğimiz yıldan elinde zirai ilaç, sera naylonu, gübresi olanların 4,5-5 TL bandında, ilaç, sera naylonu ve diğer zaruri giderleri bu yıl alan üreticilerin maliyeti ise bu rakamların çok daha üstündedir. olan domatesin 3,5 TL'den alımının yapılmasının ihracatın durmasından kaynaklı olduğu üreticiler tarafından dile getirilmektedir.

Bu bağlamda;

70735

1- Geçtiğimiz yıldan bugüne domates fidesi fiyatları %100'ün üstünde, sulama fiyatlarının %300'ün üstünde, zirai ilaç fiyatlarının %300'ün üstünde, yevmiye fiyatlarının ise %100 oranında artmış olması sebebi ile girdi maliyetleri katlanan Deregümülü domates üreticilerinin uğradıkları zarardan bakanlığınız haberdar mıdır? Bu konuda harekete geçilecek midir?

2- Batma noktasına gelen domates üreticilerinin desteklenmesi, tarımsal faaliyetlerine ve üretime devam etmeleri için domates üreticilerimize destek verilecek midir? Şayet destek verilecek ise bu destekler neler olacaktır?

3- Kg maliyeti yaklaşık 4,5-5 TL olan domatesin Deregümü Köyünde alıcılar tarafından alış fiyatının 3,5 Lira civarında olması ile ortaya çıkan zararın giderilmesi için planlanmış bir çalışma mevcut mudur? Domates alım fiyatlarının üretici maliyetlerinin altında seyretmesinin sebebi nedir?

4- Domates üreticilerinin üretim maliyetlerinin altında satış yapmaya mecbur bırakılmasının sebepleri nelerdir? Üretim maliyetlerinin gübre, fide, ilaç, gübre, sera naylonu ve sulama fiyatları ile orantılı olarak arttığı bilinmesine rağmen üreticinin zararına satış yapmasının önüne geçmek için taban alım fiyat uygulaması yapılacak mıdır?

5- İhraç edilen domates miktarının azalması sebebiyle iç piyasanın domates talebinin, üretilen miktardan az olmasından dolayı fiyatların düşük olduğu iddiası doğru mudur? Domates ihracatının azalması ve ihracat yapan firmaların üreticiden alım yapmayı durdurmasının sebebi nedir?

6- Üreticilerimize sağlanan teşvik ve desteklerin artırılması gündeminizde midir? Geçtiğimiz yıla oranla tüm girdi maliyetlerinin ortalama %250 artmasına rağmen domates üreticilerinin satış fiyatlarının neredeyse aynı kalmasının sebepleri nelerdir?

7- Domates üretiminde planlı üretim yapılmaması ve ihracatın durma noktasına gelmesinden dolayı iç pazarın üretilen domatesin alımı noktasında yetersiz kalması nedeniyle bakanlığınız domates ihracat pazarının genişletilmesi, ihracat pazarlarının genişletilmesi ve alıcıların denetlenmesi konusunda girişimi olacak mıdır?

8- En önemli geçim kaynağı tarım olan, Deregümü Köyünde aktif faaliyette bulunmayan domates kooperatifinin tekrar faal hale gelmesi için bakanlığınızın girişimi olacak mıdır? Deregümü Köyünde domates alım ve işleme merkezi bulunmamakla beraber üreticiler ürünlerini alıcılara ucuza satmak zorunda kalmaktadır. Deregümü Köyünde salça ve konserve fabrikası, domates işleme merkezi gibi üreticilerin mallarını satabilecekleri yeni işletmelerin kurulması için girişimler ve teşvikler olacak mıdır?